

Standweiden vanwege arbeidsvoordeel populair onder robotbedrijven

Automatisch koeien melken en beweiden

Weidegang en robotmelken lijken op voorhand lastig met elkaar te verenigen. Toch kiest bijna de helft van de bedrijven met een automatisch melksysteem voor weidegang. Welke knelpunten moeten zij overwinnen en welk systeem past het best?

tekst **Tijmen van Zessen**

Bijna de helft van de bedrijven met een melkrobot combineert het automatisch melken met weidegang. ‘De laatste jaren is dat aandeel iets gestegen, omdat de meer extensieve bedrijven wat later zijn overgeschakeld op automatisch melken. Deze categorie paste vóór de omschakeling naar robotmelken gemiddeld genomen al vaker weidegang toe. Daarnaast groeit de stimulans vanuit de zuivelindustrie via premies op weidemelk’, vertelt Bert Philipsen van Wageningen UR Livestock Research en Stichting Weidegang. De meeste bedrijven passen volgens hem het systeem van standweiden toe. Dat past goed op bedrijven die veel moeten bijvoeren en een beperkte

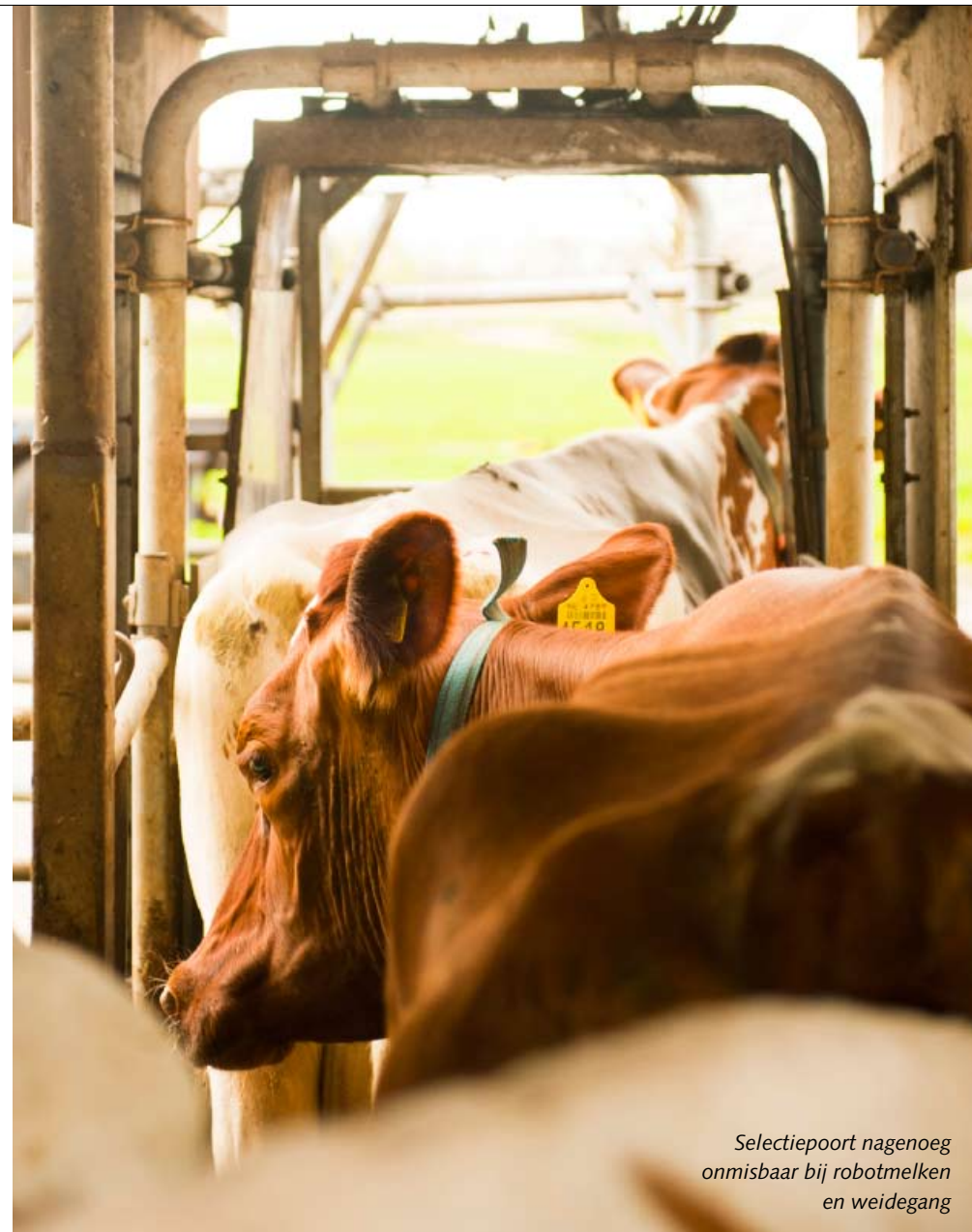
hoeveelheid rondom het bedrijf hebben. Standweiden lijkt misschien de simpelste beweidingvorm; je laat de koeien drie weken op hetzelfde perceel lopen en hebt er verder geen omkijken naar. ‘Maar modern standweiden is vaak moeilijker dan omweiden’, zegt Philipsen. ‘Als je het goed wilt doen, hoor je het perceel niet te laten kaalvreten. In het ideale scenario staat er voortdurend 1000 tot 1100 kilogram droge stof per hectare. Met de bijvoeding op stal stuur je de grasgroei in het weiland.’ Bij standweiden is het daarom van belang om de grasgroei permanent te volgen en alert te reageren met bijvoeren. Valt de groei tegen, dan vraagt dat om

een aanpassing in het voeraanbod op stal, in theorie betekent dit minder uren weidegang. ‘Dit kan de rust en regelmaat verstoren, die juist bij robotmelken van belang is.’

Weidegras benutten

Extensieve bedrijven met een grote huiskavel hebben het wat graslandplanning betreft iets gemakkelijker. Als er voldoende percelen zijn, is er altijd wel een veld dat zich leent voor beweiding. ‘Extensieve bedrijven willen meestal zo veel mogelijk weidegras benutten, maar als je een koe elke dag twaalf tot dertien kilo droge stof weidegras wilt laten opnemen, dan past standweiden niet.’ Wie veel grasopname wil met automatisch melken kan volgens Philipsen beter kiezen voor omweiden, bijvoorbeeld met behulp van een A-en-B-systeem of via stripgrazen. Een combinatie van beide systemen is ook mogelijk, net zo goed als het A-en-B-systeem is te combineren met standweiden.

‘Het voordeel van een A-en-B-systeem is dat het koeverkeer op gang blijft. Koeien willen elkaar volgen. Ze krijgen eerst

Selectiepoort nagenoeg onmisbaar bij robotmelken en weidegang

toegang tot het A-perceel en na enkele uren verandert een selectiepoort – of de veehouder – de route voor de koeien die naar buiten willen. Ze kunnen dan naar het B-perceel dat bij voorkeur smakelijker zou moeten zijn. In dit systeem blijft het aantal melkingen beter op peil’, vertelt Philipsen.

Toch zijn stripgrazen en het A-en-B-systeem minder populair onder robotbedrijven. Beide systemen vragen om extra arbeid. Philipsen: ‘Veel boeren willen ’s avonds laat geen koeien meer halen. Ze willen flexibel blijven. Door het robotmelken hebben ze minder tijdgebonden werk en dat willen de meesten ook zo houden.’

Flexibele schrikpaaltjes

Philipsen heeft zelf geen voorkeur voor een beweidingssysteem. ‘Elk systeem kan succesvol zijn, als het maar consequent wordt uitgevoerd. Ik adviseer veehouders zich eerst af te vragen óf ze willen weiden. Daarna komt de vraag welk systeem het beste past en uiteindelijk kijk je naar de praktische inpassing.’ Met praktische inpassing bedoelt Philipsen onder meer het kruisen van koeverkeer en trekkerverkeer. Koeien en trekkers maken in een conventioneel systeem doorgaans gebruik van dezelfde route naar het weiland. Bij automatisch melken is dat lastiger omdat de koe voortdurend heen en weer loopt van stal naar weiland. ‘Maatwerk is in dit kader erg belangrijk. Bedrijven met een brede huiskavel zouden het verkeer vlak achter de stal kunnen opsplitsen in links en

Arno Plomp: ‘Het A-en-B-systeem stimuleert het robotbezoek’

‘We melken nu drieënhalf jaar met de robot en zijn direct gaan weiden volgens het wisselsysteem van een A- en een B-weide. Daarbij gaan de koeien ’s morgens vanaf acht uur naar perceel A en ’s middags krijgen ze toegang tot perceel B. Als de koeien in perceel A hun kopgelgenotes naar perceel B zien trekken,

Naam veehouder:	Arno Plomp
Woonplaats:	Wilnis
Aantal koeien:	115
Aantal melkingen zomer:	2,5
Aantal melkingen winter:	2,7
Bsk zomer:	44
Bsk winter:	44
Kilo droge stof bijvoeding tijdens weidegang:	6
Uren weidegang per dag (netto):	10
Aantal ha huiskavel:	28
Kilogram krachtvoer per 100 kg melk zomer:	25

geeft ze dat een stimulans om terug te komen naar de stal. Ze weten snel genoeg dat ze dan na het melken naar de B-weide mogen. Het systeem werkt het mooist als weide B altijd smakelijker is dan weide A.’

‘Bijkomend voordeel is dat de koeien minder gras vertrappen, omdat het koeverkeer zich meer verspreidt over de dag. In de zomer hoef ik nauwelijks koeien op te halen, in het voorjaar wat meer omdat er dan meer aanbod is van smakelijk gras. We hebben er geen last van dat het hele koppel tegelijk naar voren wil. Het koppelgedrag neemt af, maar ik heb daar geen negatieve ervaring mee.’ ‘Het kruisen van koeverkeer en landbouwverkeer vinden wij niet lastig. De kuilplaten liggen zodanig dat we er altijd bij kunnen. Tijdens inkuilen en mest-

rijden sluiten we de stal soms enkele uren af. Bovendien hebben we een uitloopweide van één hectare die zonder kavelpad bereikbaar is. Verder storen we ons niet aan enkele momenten dat we van de trekker af moeten om de draad te openen en weer af te sluiten.’

Rita en Henk Oegema: ‘Hoogste grasopname met rantsoenweiden’

‘Met rantsoenweiden of stripgrazen nemen de koeien per saldo het meeste gras op. Elke dag krijgen ze een vers stuk om te grazen, de extra arbeid voor het verzetten van de draad hebben we daar graag voor over. Met standweiden zouden we zo’n twintig procent grasopbrengst missen en niet meer zelfvoorzie-

Naam veehouder:	Rita en Henk Oegema
Woonplaats:	Dalfsen
Aantal koeien:	125
Aantal melkingen zomer:	2,2
Aantal melkingen winter:	2,6
Bsk zomer:	28,1
Bsk winter:	28,5
Kilo droge stof bijvoeding tijdens weidegang:	6
Uren weidegang per dag (netto):	9
Aantal ha huiskavel:	40
Kilogram krachtvoer per 100 kg melk zomer:	20

nend zijn. Met jerseykoeien halen we bovendien een hogere vem-benutting per hectare.’

‘De koeien kunnen tussen acht uur ’s morgens en vijf uur ’s middags naar het weiland. Het is een volledig vrij systeem. Zodra een koe permissie heeft voor de wei, kan ze via de selectiepoort naar buiten. Het kuddegedrag verdwijnt nooit helemaal, als de poort opengaat, is meer dan de helft van de koeien binnen een half uur buiten. Aan het eind van de middag halen we ze weer op. Het is dan tijdelijk wat drukker voor de robot, maar we merken niet dat dit nadelig is voor de uiergezondheid.’

‘Om echt melk te produceren op weidegras moet je geen zeventig koeien met de robot willen melken, dat lukt niet. Wij melken 125 koeien met twee robots,

dan werkt het wel. Het effect op de melkproductie per koe is wat lastiger aan te geven, omdat onze veestapel een afkalfpiek heeft in het najaar. Onze globale indruk is dat de melkgift met weidegang niet daalt, maar het aantal melkingen wel.’

Bij standweiden is het belangrijk om de grasgroei permanent te volgen

rechts. Bij een smalle lange huiskavel is het mogelijk om langs het kavelpad in lengterichting een schrikdraad te spannen. Met flexibel schrikdraad en wildroosters is veel mogelijk, maar het is het gemakkelijkst om koe- en trekkerverkeer gescheiden te houden.'

Een alternatief voor flexibel schrikdraad is het gebruik van horizontale schrikpaaltjes. Dit zijn paaltjes die onder stroom staan en waar een trekker doorheen kan rijden. Ze veren weer terug nadat de trekker is gepasseerd. René Knook, productmanager rundvee voor mengvoederleverancier De Heus, kent bedrijven die deze methode toepassen. Knook be-

nadrukt dat succesvol weiden en robotmelken in de eerste plaats afhankelijk is van het bemestingsplan. Anders gezegd: bemesting staat in dienst van de beweiding. 'Om in een systeem van modern standweiden een overaanbod aan gras te voorkomen, is het beter om de bemesting meer te spreiden en een keer extra te bemesten.'

Onmisbare selectiepoort

Het is volgens Knook de kunst om tijdens de weidegang stabiliteit in het rantsoen te bewaren. Met name de structuur in het rantsoen kan onder druk komen te staan. 'Structuur is op bedrijven

met een automatisch melksysteem nog belangrijker. Een actieve penswerking stimuleert de algehele activiteit en gezondheid van de koe en dus het robotbezoek.'

Hoewel het aantal melkingen tijdens de weideperiode zakt, hoeft dit voor de productie niet nadelig uit te pakken. Knook: 'Met een goed basisrantsoen op stal blijft de productie op peil, ook als het aantal melkingen daalt van 2,8 naar 2,6. Uiteraard is het wel van belang dat alle koeien minstens twee keer per dag gemolken worden, bij een zo gelijkmatig mogelijke verdeling. Een selectiepoort is daarom in mijn ogen onmisbaar.'

Gerrit Jan Nijland: 'Standweiden is het meest arbeidsvriendelijk'

'Ik wil een acceptabele werkweek en dan is modern standweiden een mooi compromis voor omweiden. Het voordeel van standweiden is dat de koe haar eigen ritme bepaalt, er is bij ons de hele dag door koeverkeer. De kostprijs is met weidegang lager en dat compenseert het verlies aan grasgroei vergele-

ken met opstallen. Weiden betekent minder maaien en mestrijden. In ons geval scheelt dat een cent per kilo melk, tel daarbij op de weidepremie van FrieslandCampina en er staat een voordeel van 20.000 euro per jaar. Wie na de eerste snede zijn eigen pas naar buiten doet, kuilt deze meimaand in voor de meimaand van volgend jaar.'

'De koeien lopen drie weken op hetzelfde perceel, we werken met drie blokken van twaalf hectare. Ik streef ernaar om altijd een aanbod van 1100 kilo droge stof weidegras beschikbaar te hebben. Door te sturen met de bijvoeding lukt dat redelijk. Ik werk met een Weelinkhek dat ik naar behoefte kan opschuiven. Veelal vreten de koeien vijftig procent van het rantsoen op stal.'

'Na het melken kunnen de koeien naar

buiten, zowel overdag als 's nachts. We halen ze twee keer per dag naar de stal, om half zeven 's morgens en om half vijf in de middag. Dat is dan tegelijk de attentieronde. De productie daalt niet als gevolg van een aantal melkingen minder in de zomerperiode.'

Naam veehouder:	Gerrit Jan Nijland
Woonplaats:	Bergentheim
Aantal koeien:	115
Aantal melkingen zomer:	2,3
Aantal melkingen winter:	2,6
Bsk zomer:	43
Bsk winter:	43
Kilo droge stof bijvoeding tijdens weidegang:	8
Uren weidegang per dag (netto):	12
Aantal ha huiskavel:	36
Kilogram krachtvoer per 100 kg melk zomer:	23